

12. Doprava, cestování Транспорт, пътуване

12.1. Obecné pojmy Общи понятия

cesta *ж.* пътуване, пътешествие: ~ **kolem světa** околосвѣтско пътешествие

cestování *ср.* пътуване

cestovat, -uji *несв.* пътувам: ~ **autobusem** пътувам с автобус

cestovatel *м.* пътешественик

cestovné *ср.* пътни разходи

cestovní *прил.* свързан с пътуване, пътен, пътнически: ~ **pas** международен паспорт

cestující *прил.* пътник, пътуващ

čekárna *ж.* чакалня

doklady *мн. м.* документи

doprava *ж.* транспорт: **hromadná** ~ обществен транспорт; **městská/meziměstská** ~ градски/междуградски транспорт; **silniční** ~ автомобилен транспорт

dopravce *м.* превозвач: **soukromý** ~ частен превозвач; **státní** ~ държавен превозвач

dopravní *прил.* транспортен, пътен: ~ **značka** пътен знак; ~ **infrastruktura** пътна инфраструктура; ~ **policista** пътен полицай; ~ **zácpa** задръстване

hmota *ж.* материя, вещество: **pohonná** ~ гориво

chodec *м.* пешеходец: **přechod pro ~ce** пешеходна пътека

jízda *ж.* движение: **ve směru ~у** по посока на движението

jízdenka *ж.* билет: ~ **s místenkou** билет със запазено място; **jednosměrná/zpáteční** ~ еднопосочен, двупосочен билет

letenka *ж.* самолетен билет

místenka *ж.* запазено място

motor *м.* двигател

mýtné *ср.* пътна такса

nádraží *ср.* гара: **vlakové** ~ железопътна гара; **autobusové** ~ автогара

odjíždět, -ím *несв.* заминавам

palivo *ср.* гориво

pojištění *ср.* застраховка: **zdravotní** ~ медицинска застраховка; **cestovní** ~ пътническа, туристическа застраховка

přepážka *ж.* гише

přeprava *ж.* превоз, транспорт: **dálková** ~ междуселищен транспорт; **mezinárodní** ~ международен превоз

přechod (pro chodce) *м.* пешеходна пътека, зебра

rychlost *ж.* скорост; **překročení povolené ~i** превишена скорост

řídit, -ím *несв.* управлявам, карам, шофирам: ~ **auto** карам кола

řízení *ср.* управление: **ruční** ~ ръчно управление

stopovat, -ji *несв.* пътувам на автостоп

tankovat, -uji *несв.* зареждам с гориво

vozidlo *ср.* превозно средство: **motorové** ~ моторно превозно средство (МПС), **osobní** ~ лично моторно превозно средство, личен автомобил

vrátit se, -tím se *св.* върна се

vůz *м.* превозно средство, автомобил: **stěhovací** ~ товарна кола за пренасяне на мебели; **tažný** ~ автомобил-влекач

zastávka *ж.* спирка: **konečná** ~ крайна, последна спирка

zpoždění *ср.* закъснение

12.2. Cesta ПЪТ

cesta *ж.* път

dálnice *ж.* (авто)магистрала

dálniční *прил.* магистрален: ~ **známka** винетка

dráha *ж.* 1. път, пътно платно, писта, трасе: **přistávací** ~ писта за кацане 2. железница; железопътна линия: **České ~y (ČD)** Чешки държавни железници 3. път, траектория, орбита

chodník *м.* тротоár

křižovatka *ж.* кръсто́вище

promenáda *ж.* 1. (мáсова гру́пова) разхóдка 2. (постоя́нно) мýсто за (мáсова гру́пова) разхóдка

semafor *м.* светофáр

silnice *ж.* шосé, пýт

stezka *ж.* 1. пýтэка, пýтэчка 2. (туристически) маршрут

třída *ж.* булевард, глáвна úлица

ulice *ж.* úлица: **slepá** ~ задънена úлица

zátáčka *ж.* завóй

zatrubit,-ím *св.* заби́ипкам

12.3. Silniční doprava Пýтен транспорт

auto *ср.* лéка кола́, автомобил: **nákladní** ~ товарен автомобил; **terénní** ~ високóпроходим автомобил; ~ **s automatickou převodovkou** кола́ с автоматична скóростна кутия

autodíly *м. мн.* авточáсти

automobil *м.* автомобил

automobilka *ж.* автомобилостроително предприятие, завод

autonehoda *ж.* автомобилна катастрофа

brzda *ж.* спирачка: **ruční** ~ рýчна спирачка

brzdit,-ím спи́рам, úдрям спирачка

cestovat,-uji *несв.* пýтувам, пýтешéствам

cestující *м./ж.* пýтник/пýтничка

cisterna *ж.* цистерна

deska *ж.* дъска: **palubní /přístrojová** ~ армату́рно табло

dodávka *ж.* пика́п

garáž *ж.* гара́ж

jízda ж. 1. пътуване (с превозно средство): **terénní** ~ мотокрóc 2. яздене ~ **na koni** яздене на кон 3. каране: ~ **na bruslích, na lyžích, na kole** каране на кѣнки, на ски, на колело

kamion ж. камион

kapota ж. капак

karoserie ж. каросерия

klakson м. клаксон

kolo ср. колело, гума: **náhradní** ~ резервна гума; **vyměnit** ~ сменя гума

kufr м. багажник

limuzína ж. лимузина

nádrž ж. резервоар: **benzinová** ~ бензинов резервоар, **olejová** ~ маслен резервоар; **plná** ~ пълен резервоар

nárazník м. брони на кола

nehoda ж. катастрофа: **dopravní** ~ катастрофа, пътнотранспортно произшествие

obchvat м. околорѣстен път

objíždka ж. обиколка

objezd м. заобикаляне, обходен път: **kruhový** ~ кръгово движение

odpočívadlo ср. място на пътя за почивка и зареждане на гориво

omezení ж. ограничѣние: ~ **rychlosti** ограничѣние на скоростта

opěrka ж. облегалка: ~ **hlavy** облегалка за главата

páka ж. лост: **řadicí** ~ управляващ лост

parkoviště ср. паркинг

pás м. колан: **bezpečnostní** ~ обезопасителен/предпазен колан

pedál м. педал: **brzdový** ~ педал за спирачката; **plynový** ~ педал за газта

pneumatika ж. автомобилна гума

pokuta ж. глоба

pokutovat, -uji несл. глобявам

pruh м. лента: **jízdní** ~ пътна лента

provoz м. движение: **pravidla silničního ~u** правилник за движението по пътищата

průkaz *м.* документ за самоличност, книжка, удостоверение: **řidičský** ~ шофьорска книжка; **technický** ~ талон на автомобила

převodovka *ж.* скоростна кутия, предавка

přívěs *м.* 1. ремарке; каравана; прикачвач: **výklopný** ~ самосвално ремарке 2. кош на мотоциклет

řidič *м.* водач, шофьор: ~ **tramvaje** ватман

sedadlo *ср.* седалка: **přední/zadní** ~ предна/задна седалка

směs *ж.* смес: **nemrzoucí** ~ антифриз

spojka *ж.* съединител

stěrač *м.* чистачка

světlo *м.* фар

svodidlo *ср.* мантинела

volant *м.* волан

výfuk *м.* ауспук

zatăčat, -ím *несв.* завивам

zrcadlo *ср.* огледало: **zpětné** ~ огледало за задно/обратно виждане

12.4. Hromadná doprava Обществен транспорт

autobus *м.* автобус, рейс: **městský** ~ градски автобус; **meziměstský** ~ междуградски автобус; **nastoupit do ~u** кача се на автобус; **jet ~em** пътувам с автобус; **vystoupit z ~u** слизам от автобус

autobusový *прил.* автобусен: ~**é nádraží** автогара

MHD (Městská hromadná doprava) обществен/градски транспорт

nástupiště *ср.* сектор

nastoupit, -ím *св.* качвам се (на превозно средство)

odjezd *м.* тръгване

přestoupit, -uji *св.* прекачвам се (от едно превозно средство на друго)

přestupování *ср.* прекачване

řád *м.* ред, разписание; **jízdní** ~ разписание; **dle jízdního ~u** по разписание

tramvaj *ж.* трамвай

trolejbus *м.* тролейбус

zastávka *ж.* спйрка: ~ **na znamení** спйрка по желание

vystoupit, -ím *св.* сляза от превозно средство

12.5. Letecká doprava Въздушен транспорт

aerolinie *ж.* авиокомпания

helikoptéra *ж.* хеликоптер, въртолет

kluzák *м.* безмоторен самолет, планер

let *м.* полет: **charterový** ~ чартърен полет; **mezinárodní** ~ международен полет; **přímý** ~ директен полет; **vnitrostátní** ~ вътрешен полет

letadlo *м.* самолет: **bezmotorové** ~ безмоторен самолет; **tryskové** ~ реактивен самолет; **civilní** ~ цивилен, граждански самолет; **unést** ~ отвлека самолет

letecký *прил.* самолетен, въздушен

letět, -ím *несв.* летя

letišťe *ср.* летище

letištní *прил.* свързан с летище: ~ **poplatky** летищни такси

letový *прил.* свързан с полет: ~ **řád** разписание на полетите

letuška *ж.* стюардеса

odlet *м.* излитане, отлитане

odletový *прил.* свързан с отлитане: ~ **á hala** транзитна зала за излитащи пътници

přilet *м.* кацане, пристигане

přiletový *прил.* свързан, отнасящ се до пристигане, кацане: ~ **á hala** зала за пристигащи пътници

přistání *ср.* кацане

přistávat, -ám *несв.* кацам

steward/ka *м./ж.* стюард/еса

třída *ж.* класа: **první** ~ бизнескласа

vrtulník *м.* въртолёт, хеликоптер: **dopravní** ~ транспортен хеликоптер; **sanitní** ~ санитарен хеликоптер

12.6. Železniční doprava Железопътен транспорт

expres *м.* експрес

kolej *м.* коловоз, релси

kolejnice *ж.* релса

kupé *ср.* купе

nádraží *ср.* гара: **vlakové** ~ жп гара

nástupiště *ср.* перон

průvodčí *м./ж.* кондуктор/ка

rychlík *м.* бърз влак, експрес

úschovna *ж.* гардероб: ~ **zavazadel** гардероб за багаж

vagon *м.* вагон: ~ **pro cestující** пътнически вагон, **lůžkový** ~ спален вагон, **kuřácký** ~ вагон за пушачи; **nekuřácký** ~ вагон за непушачи

vlak *м.* влак: **osobní** ~ пътнически влак; **místenkový** ~ влак със запазени места; **nákladní** ~ товарен влак; **noční** ~ нощен влак

výpravčí *м./ж.* влаков диспечер

železniční *прил.* железопътен (съкр. ж.п.): ~ **trať** железопътна линия; ~ **uzel** железопътен възел; ~ **doprava** железопътен транспорт; ~ **přejezd** железопътен прелез; ~ **infrastruktura** железопътна инфраструктура

12.7. Vodní doprava

Корабоплаване, воден транспорт

člun *м.* лодка: **motorový** ~ катер, моторна лодка; **záchranný** ~ спасителна лодка; **rybářský** ~ рибарска лодка

fregata *ж.* фрегата

jachta *ж.* яхта: **sportovní, plachetní** ~ спортна яхта, платноходка

kajuta *ж.* каюта

kánoe *ж. и ср.* кану́

kapitán *м.* капитан

kocábka *ж.* лѣк, неустойчив плавателен съд, лодчица

kotva *ж.* кóтва: **spustit ~u** спусна кóтва; **zvednout ~u** вдигна кóтва

lod' *ж.* кóраб, парахóд: **námořní** ~мóрски кóраб; **říční** ~ рѣчен кóраб; **nákladní**
~ товáрен кóраб; **rybářská** ~ рибáрски кóраб

molo *ср.* кей

mořeplavec *м.* мореплавател

námořník *м.* моряк, матрóс

odplout, -pluji *св.* отплúвам

parník *м.* парахóд

plachetnice *ж.* платнохóдка

plavba *ж.* **1.** плаване с парахóд; ~ **po moři** пътуване по морé, мореплаване;
vyhlídková ~ панорáмна разхóдка с кóрабче **2.** корабоплаване: **námořní** ~ мóрско
корабоплаване

plavební *прил.* плавателен, парахóден, навигациóнен: ~ **komora** шлюз

plavidlo *ср.* плавателен съд

ponorka *ж.* подвóдница

přístav *м.* порт, пристáнище

trajekt *м.* фѣрибот

vor *м.* сал

vuplout, -uji *св.* отплúвам, потѣгля

12.8. Jiné druhy dopravních prostředků

Дрúги видове превóзни срдства

džíp *м.* джип

kolo *ср.* велосипѣд, колелó

koloběžka *ж.* тротинѣтка

metro *ср.* метр^о: **zastávka/stanice** ~а сп^ирка, ст^анция на метр^ото

moped *м.* мотоп^ед

motocykl *м.* мотоцикл^ет

motorka *ж.* мотоцикл^ет, мото^р

skútr *м.* м^алък мотоцикл^ет с н^иски колел^а

taxi *ср.* такс^и: **zavolat si** ~ изв^икам такс^и; **objednat si** ~ пор^ъчам такс^и